УДК 338.48

Колесник О. О.
аспірант
Житомирського державного технологічного університету

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ В СИСТЕМІ ПРИЙНЯТТЯ ЕФЕКТИВНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ТУРИЗМІ

В статті досліджено алгоритм розробки, обґрунтування та прийняття управлінських рішень на основі статистичного аналізу та удосконалено організаційне забезпечення розвитку туризму на макро- та мікрорівнях.

Ключові слова: туризм, статистичний аналіз, управлінські рішення, стратегія розвитку туристичної індустрії.

Постановка проблеми. В останні роки спостерігається значне зростання потреби в статистичних даних про стан та динаміку розвитку туристичної діяльності. Це пов'язано перш за все з підвищенням популярності туризму як сучасного елемента якості життя та важливої сфери економіки, його соціально-політичної ролі як могутнього фактору дружби та співробітництва між громадянами світу.

Об'єктивна інформація про стан туризму необхідна державним та місцевим органам самоврядування для розробки дієвої державної політики його розвитку, а суб'єктам туристичної індустрії – для визначення стратегії і тактики дій на ринку.

Активізація діяльності туристичних підприємств повинна ґрунтуватися на розширенні можливостей регіонального управління інвестиційними процесами та поєднанні ефективного державного регулювання економіки з ринковою саморегуляцією. В цьому контексті підвищується роль не тільки інформаційного забезпечення, а і користувачів інформації, їх уміння використовувати інформаційний ресурс в процесі прийняття ефективних управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічний механізм управління підприємствами туризму є дуже актуальною проблематикою національної наукової думки, що засвідчує значна кількість захищених кандидатських дисертацій в Україні в період з 2000 р. по 2009 р. Також, в 2006 р. на вирішення проблем управління суб'єктами туристичного бізнесу була спрямована докторська дисертація Ткаченко Т.І. [4], в якій на особливу увагу заслуговують визначені автором теоретико-методологічні засади формування системи управління суб'єктами туристичного бізнесу на основі комплексного використання та узгодження інституційного, економічного, організаційно-управлінського механізмів і механізмів управління якістю. Зазначимо, що ця система спрямована на обґрунтування управлінських рішень за принципами сталого розвитку. Окрім того у 2008 році за цим напрямом була захищена докторська дисертація Мельниченко С.В. [2], в якій вона не просто звернула увагу на організацію управління туристичними підприємствами, але й розробила теоретичні і методологічні засади та практичні рекомендації щодо застосування сучасних інформаційних технологій в управлінні суб'єктами туристичної діяльності.

Основою формування та реалізації управлінських рішень в більшості зазначених досліджень є концепції територіального розвитку суб'єктів туристичного бізнесу, принципи управління туристичними підприємствами та основи розробки стратегії функціонування галузі туризму. В той же час, базовими критеріями економічного механізму управління має стати статистичний аналіз у формі сукупності інформації про стан та динаміку галузі, залежності розвитку інформації від системи факторів та прогнозних даних статистів та аналітиків. Все це визначає актуальність дослідження статистичного аналізу в системі прийняття ефективних управлінських рішень в туризмі.

Завданням статті є дослідження алгоритму розробки, обґрунтування та прийняття управлінських рішень на основі статистичного аналізу та удосконалення організаційного забезпечення розвитку туризму на макро- та мікрорівнях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Умовою успішного прийняття та реалізації управлінських рішень в туризмі є проведення статистичного аналізу. Отже, чітка організація аналітичного процесу, що являє собою систему раціональних та скоординованих дій дослідження стану та розвитку туристичної діяльності, її суб'єктів та об'єктів відповідно до визначеної мети.

Важливою умовою організації належного забезпечення аналізу є чітке визначення й вирішення організаційно-методологічних та організаційно-практичних питань статистичного спостереження стану та розвитку туризму в регіонах України. Це вивчення дозволить з науково-практичної точки зору обґрунтувати мету, об'єкт, одиницю спостереження, розробити план і виділити інструментарій та етапи статистичного дослідження, побудувати відповідну систему показників. Загальновідомі принципи організаційного забезпечення статистичного аналізу виявилися недосконалими в сучасних умовах і потребують доповнення специфічними, зокрема такими, як формалізація, гнучкість і синергія. Необхідно також підвищити рівень оперативності акумулювання, обробки, обміну та опублікування статистичних даних з різних відомчих джерел.

Отже, процес статистичного аналізу повинен здійснюватись упорядковано, у певній послідовності, а необхідні аналітичні процедури – у встановленому порядку і реалізуватися за допомогою сукупності організаційних, методичних і технічних методів, способів і прийомів. Рівень якості організації статистичних досліджень в свою чергу забезпечить ефективність прийняття рішень щодо управління як суб'єктами підприємницької діяльної, так і туристичною галуззю загалом. Слід зазначити, що однозначного визначення поняття якості організації статистичного аналізу нині не існує, але до основних критеріїв якості інформації, що є результатом такого аналізу належать: затребуваність, порівнянність, своєчасність, доступність, цілісність і, особливо, достовірність.

Процес аналітичного дослідження туризму при статистичному аналізі можливо умовно поділити на чотири основних етапи (рис. 1).

Рис. 1. Аналітична схема процесу статистичного аналізу туризму

Як можна побачити з рисунку 1, на завершальному етапі статистичного аналізу туризму на підставі інформаційних ресурсів статистичних розрахунків та формулювання проблем, які потребують розв'язання, користувачі розробляють сценарії управлінських рішень і визначають систему контролю оцінки їх ефективності. "Статистика дозволяє з'ясувати все корисне, що знаходиться у вихідних даних і визначити, що і як можливо використати для прийняття рішень" [3, с. 10]. Передумовою їх підготовки та прийняття

завжди є наявність проблеми, тобто встановлення за допомогою статистичного аналізу невідповідності між фактичним і бажаним станом діяльності туристичного підприємства.

“Технологія прийняття рішень охоплює діагностику проблеми, виявлення можливих способів її вирішення, оцінку варіантів і вибір варіанта, який дасть змогу найвигіднішим для економічної системи способом вирішити проблему. Вибір відповідного варіанту рішення здійснюється з урахуванням рівня показників статистичного аналізу щодо критеріїв часу, величини і ймовірності одержання необхідного результату” [5, с. 80].

Отже, “управлінське рішення – це, власне, відповіді на запитання, в які строки, з витратою яких сил і коштів, в якому порядку, за якого розподілу обов’язків, прав і відповідальності, за якої організації контролю, з якими результатами має здійснюватися управлінський вплив” [1, с. 12]. Враховуючи, що в туристичній індустрії залучена велика кількість суб’єктів, які прямо (готельні підприємства, санаторно-курортні заклади, транспортні компанії) та опосередковано пов’язані з туризмом (фінансові, страхові установи, торгівельні підприємства), управлінський вплив на мікрорівні має специфічний характер для кожного з них. В той же час, макрорівень прийняття управлінських рішень в туризмі охоплю всю зазначену сукупність підприємств і носить комплексний характер.

При розробці методики прийняття управлінських рішень необхідно враховувати той факт, що користувачі інформації по-різному зацікавлені в статистичному аналізі туризму. Для власників туристичних підприємств статистика дає можливість прогнозувати рівень прибутковості вкладеного капіталу, для потенційних інвесторів – це допомога у виборі об’єкта вкладання коштів, для держави – визначення ролі туристичної індустрії у розвитку всієї економічної системи регіону, а для туристів – оцінка туристичної привабливості при виборі місця відпочинку.

Відповідно зазначених вище зацікавлених суспільних груп в результатах статистичного аналізу та рекомендацій щодо його організації наведемо можливі сценарні плани використання інформації статистики туризму в системі прийняття управлінських рішень (рис. 2).

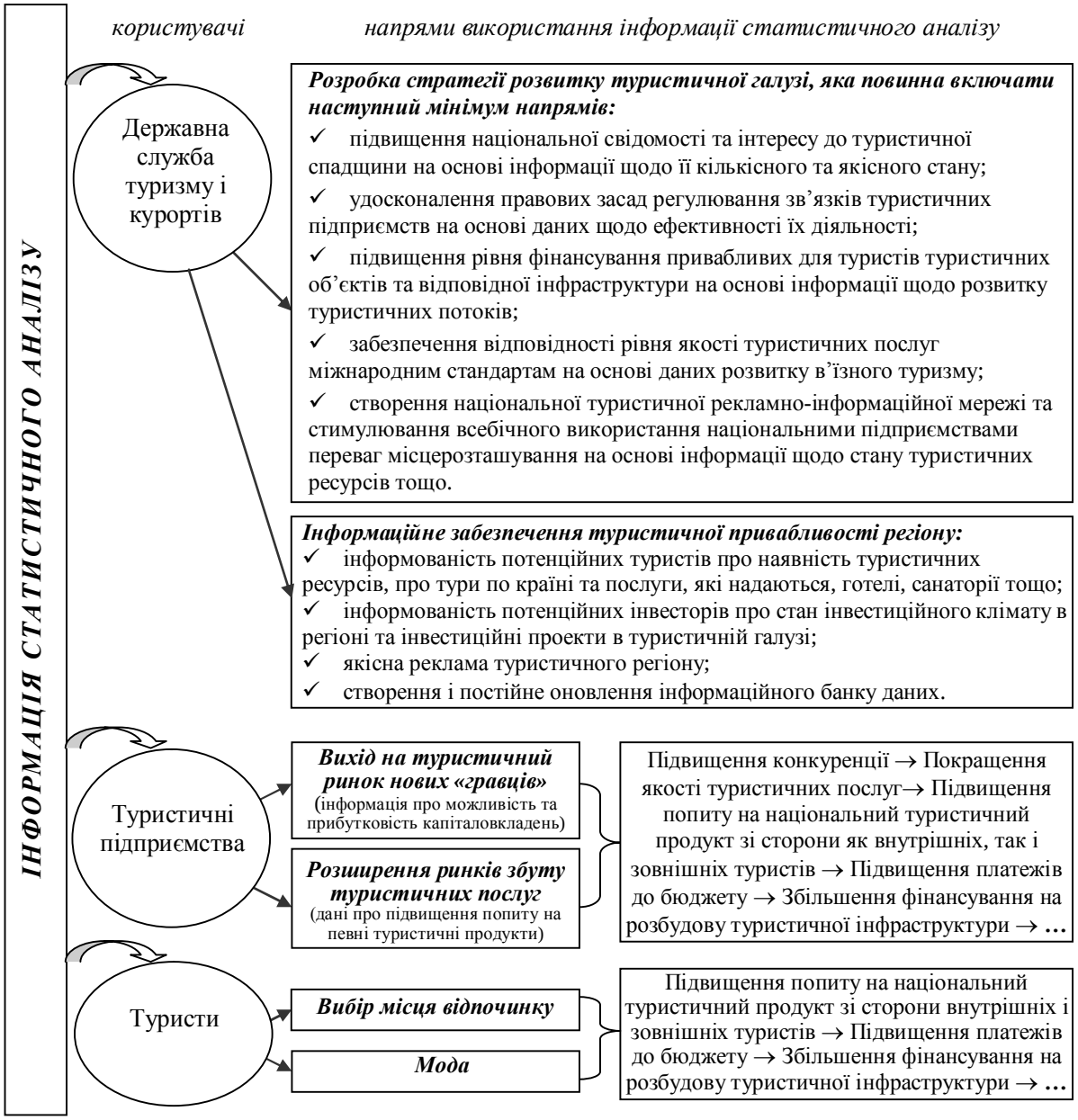

Рис. 2. Напрями використання інформації статистичного аналізу туризму в системі прийняття управлінських рішень

З наведеного рисунку 2, окрему увагу звернемо на роль реклами в сучасному розвитку як окремих туристичних підприємств, так і туристичних регіонів зокрема. Адже успішна діяльність будь-якого підприємства полягає в його здатності привабити нових клієнтів та перетворити їх на постійних. Ця задача є особливо актуальною для сфери послуг, частиною якої є туризм. Обираючи нове місце відпочинку потенційні туристи, найперше, шукають інформацію про даний об'єкт. Чим доступніші і повніші будуть відомості, тим простіше прийняти кінцеве рішення. Яким би не був цікавим той чи інший туристичний комплекс для туристів, він не буде мати відвідувачів, якщо вони не знають про нього. Отже, для впливу на цільову аудиторію потрібно спрямувати на неї відповідні інформаційні потоки, що сформуються на основі статистичних спостережень.

В той же час, ключовим в сучасних кризових умовах є розробка дієвої стратегії розвитку галузі на рівні державних органів влади, що буде основана на реальних статистичних дослідженнях та спрямована на використання наявних конкурентних переваг базування, з одного боку, та державну підтримку тих секторів, де конкурентні позиції є слабкими, з іншого.

Підсумовуючи, зазначимо, що в процесі прийняття управлінських рішень всі зацікавлені в них суспільні групи можуть доповнювати одержану інтерпретовану інформацію додатковими показниками і висновками в залежності від конкретної ситуації розвитку туристичної індустрії та загальної економічної ситуації в країні чи регіоні.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах ринкової економіки статистична інформація має виняткове значення для підготовки і прийняття управлінських рішень у сфері визначення стратегії і тактики розвитку туризму, покращення діяльності туристичних підприємств та широкого інформування з цих питань громадськості. Водночас, ефективність прийняття рішення можлива на основі якісної інформації та формування прозорої, всеохоплюючої, чітко налагодженої системи її збирання, зведення, групування та оцінки, що забезпечується функціонуванням налагодженого організаційного механізму статистичного аналізу.

Основою для подальших досліджень буде становлення та розвиток статистично-аналітичої моделі в туризмі, представленої у формі системи моніторингу з елементами економічної діагностики, що забезпечує узагальнення баз даних (законодавчої та нормативно-правової бази, ресурсного паспорту, факторів впливу на галузь, індикаторів туристичної та суміжних з нею видів діяльності, інвестиційних проектів) та прогнозів всіх основних параметрів функціонування індустрії туризму в Україні.

Список використаних джерел:

1. Економічний аналіз: навч. посібник / М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбаток; За ред. акад. НАНУ, проф. М.Г. Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с.
2. Мельниченко С.В. Інформаційні технології в управлінні суб'єктами туристичної діяльності: Автореф. дис.. д-ра екон. наук: 08.00.04 / Київський національний торговельно-економічний ун-т. – К., 2008. – 46с.
3. Статистика. Учебник / Под ред. проф. И.И. Елисеевой. – М.: ООО “ВИТРЭМ”, 2002. – 448 с.
4. Ткаченко Т.І. Управління суб'єктами туристичного бізнесу в умовах сталого розвитку: Автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.06.01/Київський національний торговельно-економічний ун-т. – К., 2006. – 36с.
5. Цал-Цалко Ю.С. Статистичний аналіз фінансової звітності: теорія, практика та інтерпретація: Монографія / Ю.С. Цал-Цалко; Житомирський державний технологічний ун-т. – Ж., 2004. – 506 с.

КОЛЕСНИК О. О. СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ В СИСТЕМЕ ПРИНЯТИЯ ЭФФЕКТИВНЫХ УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЙ В ТУРИЗМЕ

В статье исследован алгоритм разработки, обоснование и принятие управленческих решений на основе статистического анализа и усовершенствовано организационное обеспечение развития туризма на макро- и микроуровнях.

Ключевые слова: туризм, статистический анализ, управленческие решения, стратегия развития туристической индустрии.

KOLESNIK O.O. STATISTICAL ANALYSIS IN THE SYSTEM OF THE EFFICIENT MANAGEMENT DECISIONS MAKING IN TOURISM

The algorithm of elaboration, foundation and making the management decisions based on statistical analysis was researched in the article. The methods of the tourist development organization on macro- and micro levels were improved.

Keywords: tourism, statistical analysis, the management decisions, the strategy of development the tourist industry.